

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Морфологія сільськогосподарських тварин»

Ступінь вищої освіти **Бакалавр**
Спеціальність **204 Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва**

Освітня програма «_____»

Рік навчання **1**, семестр **2**

Форма навчання **денна**

Кількість кредитів ЄКТС **6**

Мова викладання **українська**

Лектори курсу
Контактна інформація
лекторів (e-mail)

Професор Костюк В.К., kvk21@ukr.net
Доцент Стегней Ж.Г. stegney_zhanna@ukr.net

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2883>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Морфологія сільськогосподарських тварин є базовою для опанування прикладних дисциплін, які формують фахівців з технології виробництва і переробки продукції тваринництва. Вона формує знання та уміння щодо загальних принципів будови тіла сільськогосподарських тварин на різних рівнях структурної організації – клітинному, тканинному та органному, а також особливостей будови окремих органів та їх систем і апаратів у різних видів тварин у зв'язку умовами утримання, годівлі, віком тварин тощо. Дисципліна вивчає будову та функції еукаріотних клітин, їх розмноження, будову і розвиток статевих клітин, ранні стадії ембріогенезу хребетних тварин та виробляє у студентів вміння знаходити окремі органи і їх частини, зокрема і у живих тварин під час бонітування, визначення екстер'єру, рівня вгодованості, проведення промірів певних частин та ділянок тіла, тощо. Дисципліна створює уяву про організм, як єдине ціле, а його будова вивчається у взаємозв'язку органів, їх апаратів і систем, взаємозумовленості будови і функції, а також розвитку органів, їх апаратів і систем та всього організму в онто- і філогенезі.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, самоств)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1				
Тема 1. Предмет та значення дисципліни. Методи досліджень. Еукаріотні і прокаріотні клітини. Хімічний склад клітини. Складові частини еукаріотної клітини.	2/2/1	Знати складові дисципліни, методи їх досліджень. Знати будову світлового мікроскопа та правила роботи з ним.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 2. Будова, склад і функції плазмолем, цитоплазми і ядра. Життєдіяльність клітин. Неклітинні структури	2/2/2	Знати частини еукаріотної клітини та вміння їх диференціювати на гістопрее-	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи	0-100 балів

організму.		паратах і електронограмах.	(в.т.ч. в elearn)	
Тема 3. Особливості будови і функції статевих клітин ссавців і птахів. Розвиток статевих клітин. Загальна характеристика ембріогенезу (запліднення, дроблення, гаструляція). Зародкові листки і осьові органи, їх диференціація періоду онтогенезу свійських ссавців і птахів.	2/2/2	Знати особливості будови і функції статевих клітин самців і самок. Знати характеристику ембріогенезу	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 4. Особливості ембріогенезу ланцетника, амфібій, ссавців і птахів. Позазародкові органи ссавців і птахів. Плацента. Періоди ембріонального розвитку птахів і ссавців.	2/2/2	Знати основні етапи ембріогенезу ланцетника, амфібій, ссавців і птахів. Вміти диференціювати позазародкові органи ссавців і птахів.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 5. Поняття про тканину. Загальні принципи будови тканин та їх класифікація. Регенерація тканин. Морфофункціональна характеристика епітелію.	2/2/1	Знати сучасні основи будови, класифікації тканин. Знати класифікацію і морфофункціональні особливості епітеліальної тканини. Вміти на гістопрепаратах диференціювати різновиди епітеліальної тканини.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 6. Морфофункціональна характеристика і сполучної тканини.	2/2/2	Знати класифікацію і морфофункціональні особливості сполучної тканини. Вміти на гістопрепаратах диференціювати різновиди сполучної тканини.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	
Тема 7. Морфофункціональна характеристика м'язової та нервової тканин.	2/2/2	Знати класифікацію, функціональні особливості і будову м'язової і нервової тканин. Вміти на гістопрепаратах диференціювати серцеву, скелетну і гладку м'язову тканину, а нервові клітини, нервові волокна і клітини нейроглії.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn). Підсумкова модульна контрольна робота у формі написання тестів	0-100 балів
Тема 8. Трубочасті і паренхіматозні органи. Склад і функція серцево-судинної та лімфатичної систем. Мікробудова стінки серця, кровенос-	2/2/2	Знати особливості будови трубочастих і паренхіматозних органів. Знати склад серцево-судинної і	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

них і лімфатичних судин. Мікроструктура червоного кісткового мозку, тимуса, селезінки, лімфовузлів.		лімфатичної систем. Знати мікроструктуру серця, судин, червоного кісткового мозку, тимуса, селезінки, лімфовузлів.		
Тема 9. Апарат травлення. Поділ і функції органів травлення. Мікроструктура язика, зубів, стінки стравоходу, шлунка.	2/2/2	Знати поділ апарата травлення на відділи. Знати мікроструктуру язика, зубів, стінки стравоходу, шлунка. Вміти диференціювати ці органи за допомогою світлового мікроскопа.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 10. Апарат травлення. Мікроструктура тонкої та товстої кишки. Мікробудова застінних слинних залоз, печінки і підшлункової залози.	2/2/4	Розуміти принципи будови трубчастого і паренхіматозного органа. Знати мікроструктуру тонкої та товстої кишки, застінних слинних залоз, печінки і підшлункової залози	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 11. Загальний покрив організму. Мікробудова шкіри та її похідних: залозистих і рогових похідних.	2/2/2	Знати склад мікробудову шкіри та її похідних. Вміти на гістопрепаратах диференціювати шкіру, її залозисті та рогові похідні.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 12. Органи дихання. Повітроносні шляхи. Респіраторний відділ легень. Ендокринні органи. Класифікація. Мікробудова гіпофіза, щитоподібної та надниркової залози.	2/2/2	Знати склад органів апарату дихання, їх особливості будови. Знати класифікацію органів ендокринної системи. Знати мікроструктуру гіпофіза, щитоподібної та надниркової залози.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 13. Склад і функції органів сечової системи. Мікроструктура нирок, сечоводів, сечового міхура і сечівника).	2/2/1	Знати склад органів сечової системи та їх мікроструктуру. Вміти диференціювати їх за допомогою світлового мікроскопа.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 14. Склад і функції органів статеві системи. Будова яєчників, яйцепроводу, матки, сім'яника і придатка сім'яника.	2/2/2	Знати склад і функції органів статеві системи. Знати особливості мікробудови яєчників, яйцепроводу, матки, сім'яника, придатка сім'яника. Вміти	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

		диференціювати органи за допомогою світлового мікроскопа.		
Тема 15. Функції і поділ нервової системи. Мікроструктура головного і спинного мозку. Будова нервових вузлів і нервів. Органи чуття. Будова і класифікація.	2/2/3	Знати загальну характеристику, класифікацію нервової системи, мікроструктуру головного та спинного мозку, нервових вузлів та нервів. Знати складові органів чуття.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn). Підсумкова модульна контрольна робота у формі написання тестів	0-100 балів

Модуль 2

Тема	Години (лекц. /лабор. /сам)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Тема 1. Морфологія як наука, її значення та місце серед інших біологічних дисциплін	2/0/2	Знати, що собою являє наука морфологія. Розуміти місце морфології серед інших біологічних наук. Розуміти чим морфологія відрізняється від інших біологічних наук.	Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 2. Поняття про організм та основні принципи будови організму вищих хребетних, системи та апарати органів. Загальні анатомічні терміни.	2/2/2	Знати частини та ділянки тіла сільськогосподарських тварин і птиці. Розуміти загальні анатомічні терміни. Розрізняти площини та напрями, за якими визначають топографію органів, їх частин та частин тіла. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи. Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 3. Скелет та його складові. Загальна будова хребця. Особливості будови шийних, грудних, поперекових, крижових та хвостових хребців	2/6/8	Знати будову скелету та поділ його на відділи. Знати загальну будова хребця. Вміти відрізнити хребці різних відділів хребта. Аналізувати особливості будови різних хребців. Розрізняти шийні, грудні, поперекові, крижові та хвостові хребці. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача колоквиуму з використанням натуральних препаратів Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 4. Загальні закономірності будови кінцівок вищих хребетних. Особливості будови та кількість кісток поясів, стилоподію, зейгоподію та автоподію грудної і тазової кінцівок грудної і тазової кінцівок	2/6/8	Знати загальні закономірності будови кінцівок свійських тварин та особливості будови кісток грудної і тазової кінцівок свійських ссавців. Вміти відрізнити окремі кістки грудної і тазової кінцівок великої рогатої худоби, коня і свині. Аналізувати подібність та відмінності будови ланок (поясу, стилоподію, зейгоподію та автоподію) і кісток грудної та тазової кінцівок ссавців. Розуміти послідовність розміщення кіс-	Здача колоквиуму з використанням натуральних препаратів Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

		ток кінцівок. Застосовувати набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.		
Тема 5. Загальні закономірності будови черепа свійських тварин та птиці. Особливості будови кісток лицевого і мозкового відділів черепа.	2/2/4	Знати загальні закономірності особливості будови та топографії кісток лицевого і мозкового відділів черепа. Вміти визначати до якого відділу черепа відноситься та чи інша кістка. Аналізувати функціональне призначення кісток черепа. Розрізняти черепи різних видів свійських тварин. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи ро0-100 балів (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 6. З'єднання кісток скелета. Загальна характеристика суглобів кінцівок та осьового скелета	2/2/4	Знати загальну суглобів кінцівок та осьового скелета, яким кістками вони утворені та послідовність їх розміщення. Вміти визначати розташування суглобів кінцівок і осьового скелета на препаратах та живих тваринах. Аналізувати відмінності будови перервних з'єднань кісток (суглобів) та неперервних з'єднань або зрощень. Розуміти яким чином кістки скелета з'єднуються між собою. Розрізняти види сполучень та основні компоненти сполучення кісток. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 7. Загальна характеристика м'язової системи. М'язи поясу грудної кінцівки, тулуба та голови. М'язи грудної і тазової кінцівки	2/2/4	Знати загальну будову та характеристику скелетних м'язів. Вміти визначати на тушах забитих тварин та на живих тваринах місця розташування окремих м'язів і їх функціональних груп. Аналізувати зв'язок топографії м'яза, точок його фіксації з його функцією. Розуміти принципи поділу м'язів на групи їх функцію під час статичної і динамічної роботи. Розрізняти окремі найбільші м'язи (їх групи) тулуба та кінцівок. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Підсумкова модульна контрольна робота у формі написання тестів Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Модуль 3				
Тема 1. Шкіра та її похідні. Будова шкіри та її рогових і залозистих похідних	2/2/4	Знати будову шкіри та її рогових і залозистих похідних Вміти визначати рогові і залозисті похідні шкіри на живих тваринах. Аналізувати відмінності будови різних рогових і залозистих похідних шкіри. Розуміти призначення рогових і залозистих похідних шкіри. Застосовувати (використовувати) набуті	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

		знання під час майбутньої практичної діяльності.		
Тема 2. Загальна характеристика нутрощів. Особливості будови органів дихального апарату	2/2/4	Знати закономірності розміщення та особливості будови органів дихального апарату Вміти відрізняти окремі органи дихального апарату. Розуміти послідовність розміщення органів дихального апарату. Розрізняти відмінності будови легень у різних видів свійських тварин. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 3. Особливості будови органів травного апарату. Ротова порожнина, слинні залози, глотка. Язик, м'язи язика та під'язикового апарату. Передня, середня та задня кишка сільськогосподарських тварин	2/2/4	Знати особливості будови та топографії органів головної, передньої, середньої та задньої кишок сільськогосподарських тварин. Вміти відрізняти окремі органи травного апарату. Аналізувати зв'язок між будовою, топографією та функціональним призначенням окремих органів травного апарату. Розуміти топографію органів травного апарату. Розрізняти відмінності будови окремих органів травного апарату у різних видів тварин. Застосовувати набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 4. Особливості будови органів сечовиділення	2/2/4	Знати особливості будови та послідовність розміщення органів сечовиділення свійських ссавців. Вміти відрізняти та характеризувати окремі органи сечовиділення. Розуміти зв'язок між будовою, топографією та призначенням окремих органів сечовиділення. Розрізняти окремі органи сечовиділення (нирки) різних видів сільськогосподарських тварин. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів 0-100 балів
Тема 5. Особливості будови органів розмноження самців та самок	2/2/4	Знати особливості будови та послідовність розміщення органів розмноження самців та самок сільськогосподарських тварин. Вміти відрізняти та характеризувати окремі органи розмноження самців та самок сільськогосподарських тварин. Розуміти зв'язок між будовою, топографією та призначенням окремих органів розмноження самців та самок. Розрізняти окремі органи розмноження різних видів сільськогосподарських тва-	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

		рин. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.		
Тема 6. Серцево-судинна та ендокринна системи. Артерії та вени тулуба, грудної і тазової кінцівок та нутрощів	2/2/4	Знати загальні закономірності будови серцево-судинної системи, будову серця та розміщення магістральних судин тулуба, шиї, голови, кінцівок і нутрощів. Вміти відрізнити основні судини організму сільськогосподарських тварин. Розуміти загальні принципи кровопостачання органів, частин та ділянок тіла організму тварин, склад та будову ендокринної системи. Уявляти загальну схему судинної системи та великого і малого кіл кровообігу дорослих тварин та плодів, будову серця та закономірності галуження кровоносних і лімфатичних судин голови, тулуба і кінцівок. Розрізнити трупах чи тушах тварин вени та артерії. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 7. Нервова система. Спинномозкові та черепні нерви	2/2/4	Знати загальні закономірності будови та топографії спинного і головного мозку. Вміти відрізнити на трупі чи туші тварини нерви, артерії та вени. Розуміти закономірності галуження спинномозкових та черепних нервів. Уявляти схему будови головного і спинного мозку, центральної і периферичної нервової системи та розуміти принцип їх діяльності і галуження спинномозкових та черепних нервів. Розрізнити відмінності будови та топографії соматичної і автономної нервової системи. Застосовувати (використовувати) набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.	Здача лабораторної роботи Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів
Тема 8. Аналізатори та анатомія птахів	2/2/4	Знати будову та топографію органів чуття (зокрема органа зору, його допоміжних та захисних органів, органа слуху і рівноваги та інших), склад аналізаторів, а також анатомію птахів. Уявляти загальні принципи будови органів чуттів та топографію окремих їх ланок. Вміти визначати на препаратах чи на трупах птахів їх органи. Аналізувати та розрізнити загальні риси і відмінності будови організму птахів та ссавців. Розуміти відмінності між органами чуття	Підсумкова модульна контрольна робота у формі написання тестів Виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn)	0-100 балів

		та аналізаторами. Співставляти особливості будови та відмінності окремих органів і їх апаратів у свійських ссавців та птиці. Застосовувати набуті знання під час майбутньої практичної діяльності.		
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

<i>Політика щодо дедлайнів та перекладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано